

Акомпаняторите в НУМТИ „Добрин Петков“, Пловдив – исторически бележки

Културният кипеж, обхванал възрожденския Пловдив, продължава с още по-голяма интензивност след Освобождението. Кръстопътното положение на града географски и исторически предпоставя оформянето на мултинационална общност с широк кръг интереси и потребности, сред които музиката заема важно място. Заможните българи, гърци, евреи, арменци, турци и т.н., купуват и свирят на музикални инструменти. В пресата от онези дни срещаме обяви за търсене и предлагане на пиана и рояли. Назрява необходимостта от професионално музикално образование.

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИТЕ

През 1895 година Пловдивското певческо дружество организира курсове по нотно оgramотяване, по теория на музиката и за изучаване на музикални инструменти.

През 1918 година капелмайсторът на 21 пехотен средногорски полк, полковник Марко Георгиевич основава „Скола канторум“ с три отдела: инструментален, вокален и теоретичен; изучават се пиано, струнни и духови инструменти, солфеж, лирическо и хорово пеене, хармония, контрапункт, композиция и оркестрация, теория и история на музиката; обучението е по класове и индивидуално, като се използват методи и програми на Парижката консерватория и „Скола канторум“- Париж. Училището просъществува 10 години и има значителен принос за музикалното възпитание на пловдивските деца и юноши. Постиженията им се показват на множество продукции, оркестрови концерти и оперетни постановки.

През 1919 година Ангел Букорещлиев и съпругата му създават първия частен Музикален институт с тристепенно обучение по пиано и история на музиката, облягайки се на програмата на Виенската консерватория.

През 1921 година се открива частно музикално училище „Родна песен“ с директор Ангел Букорещлиев, пианист, фолклорист и композитор; след оттеглянето му го замества музиковедецът Христо Панчев. Преподаватели по пиано са Панка Пелишек и Флоренция Казанджиева; по цигулка – Антон

Тайнер и Георги Шулеков, по пеене – Милка Радева. Училището има хор и оркестър. Артистичната му продукция е положително оценена от тогавашната критика. Институцията е закрыта 1930 година поради изчерпване на средствата на акционерното дружество.

Множеството спънки, най-вече от финансово естество, които срещат тези първи стъпки в професионалното музикално поприще, явно не обезсърчават пловдивските музиканти - ентузиастични с апостолско съзнание, често сами спонсорирани начинанията си.

МУЗИКАЛНОТО УЧИЛИЩЕ

Мечтата за музикално училище в града намира следваща реализация в инициативата на Комитета за културно издигане на Пловдив. През 1945 година се създава частно музикално училище, превърнато през 1946 година със Закон (на базата на Указ № 128 на Регентите) на Народното събрание в държавно. Началото е поставено, но трудностите са огромни – няма сграда, инструменти, учебни програми... Всичко се крепи на идеализма, високия професионализъм и отговорност пред поколенията на основателите.

АКОМПАНИЯТОРИТЕ

Съществена особеност на новата институция е, че в процеса на обучение винаги е присъствала фигурата на пианиста-акомпаниятор – още първите випуски ученици свирят с клавирен съпровод. Едно от възможните обяснения намираме в юбилейното издание „70 години НУМТИ „Добрин Петков“, където четем: „... ректорът на Ленинградската консерватория проф. Павел Сребряков откликва на молбата на новоназначения директор (*Трендафил Миланов, бел. на автора*) и му изпраща учебните планове и програми на съветските средни музикални училища“ (стр. 8). В началото преподавателите по пиано партнират на учениците. Известно е, че именитата пианистка и клавирен педагог, ученичката на Алфред Корто, Зорка Сайян е акомпанирала на представителни концерти на възпитаниците на ДМУ; дългогодишният преподавател по пиано, Сона Кеседжан, е била и акомпаниятор. С течение на времето се изгражда общността на акомпанияторите. Историята ѝ разкрива процесите на утвърждаване на професия, към която отношението винаги е било (а вероятно и ще продължи да бъде) нееднозначно, очертава неравен път с възходи и спадове, но и показва „изковаването“ на гилдия със

самочувствие на равностоен участник, редом с преподавателите по специален предмет, в професионалното развитие на младите музиканти. Броят на съпровождащите пианисти нараства с обогатяването на разновидностите на специалния предмет, за да обхване всички струнни, дървени и медни духови, ударни инструменти; класическо, поп и джаз и народно пеене; балет; хорови формации. Има времена, в които на арфата и китарата също се полага свирене с пиано, за съжаление изгубена територия. Акомпаняторите са били неизменна част от дисциплините „Дирижиране на хор от клавир“ и „Оркестрово дирижиране“, също в наши дни отпаднали от образователните модели.

Конфигурациите, в които са включвани акомпаняторите в структурата на Музикалното училище, са се променяли през годините. Безспорно признание за важната роля на труда им е обособяването на отделно методическо обединение или „Група „Корепетиция“ (понастоящем). Мнението на акомпаняторите в НУМТИ „Добрин Петков“ е, че най-логично е те и преподавателите по клавирен съпровод да са в една структурна единица, както е било през 80-те години.

Днес, 72 години след основаването на Музикалното училище, при цялата непълнота на данните, изгубени документи и „бели петна“ в архива, „армията“ на акомпаняторите, работили тук, е внушителна – над 100 човека. Едни са „прелетели“, други са се задържали в професията; за едни това е просто работа и начин за препитание, за други – кауза и смисъл на живота; някои имена не извикват спомен, други след толкова години все още ярко и незаличимо блестят. Много от акомпаняторите по различни причини са преминали към други клавирни специалности: **„Пиано“** - Юлия Гиргинова, Елена Станева, Дарина Кантарджиева, Весела Танева и Ефтик Ферманян; **„Задължително пиано“** - Людмила Петрова, Бистра Шопова, Антония Мирчева, Диана Славова, Илияна Николова; **„Клавирен съпровод“** – Елена Герчева, Весела Танева, Георги Гаджев. Това впрочем е още един аргумент към тезата за универсалността на пианиста-акомпанятор. Много колеги, започнали професионалния си път като акомпанятори в Музикалното училище издържат конкурси във ВМПИ (сега АМТИИ) – Мария Червенлиева, Людмил Петков, Мирослава Серафимова, Юлиана Мирчева, Камелия Примова. Колеги от Пловдивска опера (Страхил Пушев, Владимир Шевкенов, Соси Чифчиян) и от АМТИИ (Елвира Матева, Велислава Карагенова), са били и акомпанятори в училището.

Макар че всички, работили в НУМТИ „Добрин Петков“, имат принос в развитието на професията и в изграждането на облика на Акомпанятора с положителните и отрицателните му страни, някои все пак оставят по-дълбока следа в историята на училището и си струва да бъдат представени специално.

СКИЦИ ЗА ПОРТРЕТИ

Атанас (Ули) Порязов (1924 – 1959) – „вундеркинд“, извънреден ученик на проф. Андрей Стоянов и проф. Тамара Янкова в средния курс на Музикалната академия в София. По професия лекар, но със забележително присъствие в музикалния живот на Пловдив като пианист, диригент и композитор. Акомпанятор в Певческото дружество, той работи и с вокалните класове на Музикалното училище. Спомените за него го обрисуват като роден музикант и удивителен акомпанятор.

Мара Петкова (1920 - 1999) – Акомпанятор в СМУ от първите му години. От 1967 година до пенсионирането си продължава да бъде съпровождащ пианист на различни хорови формации в Пловдив.

Людмила Петрова (1932) – Щатен корепетитор от 1956 до 1972 година. Акомпанира на почти всички инструменти. С ученици (Иван Пеев, Елисавета Казакова, Мичо Димитров и мн. др.), и преподаватели (Георги Ковачев, Костадин Таков и пр.) концертира в страната и зад граница.

Бистра Шопова (1936 -) – Постъпва като акомпанятор в Музикалното училище през 1955 и е такава до 1967 година. Натовареността е огромна, свири с класове по цигулка, флейта, фагот, тромбон и поддържа голям репертоар. Желан партньор на представителни за училището концерти и други прояви. Въпреки че впоследствие преминава в „Задължително пиано“, продължава да акомпанира във ВМПИ като хоноруван преподавател.

Татеос Санджакян – (1936 – 2015) – Име, станало нарицателно за акомпанятор, емблематична за професията личност, чиито живот изцяло е отдаден на музиката. Афинитетът му към клавирния съпровод се проявява още в ученическите години (в Музикалното училище постъпва през 1949 година). След завършване на НМА – София, започва кариерата му на акомпанятор в СМУ (1958), със стотици концерти, престижни конкурси в страната и чужбина, майсторски класове на прочути музиканти, множество записи в БНР, БНТ, Радио Пловдив и пр. Удостоен с орден „Кирил и

Методий“ – трета и втора степен, Отличник на Комитета за култура. Професионално свързан с почти всички музикални институции на Пловдив – Операта, Певческото дружество, хоноруван преподавател – корепетитор в АМТИИ и т.н.

Елена Станева (1939) – започва в Музикалното училище като акомпанятор през 1963 година. Седем години работи с класове цигулка, виолончело, флейта, кларинет, обой, фагот. След това полага успешно конкурс за специално пиано, но остава 25 години акомпанятор на смесен хор „Гео Милев“, Пловдив.

Юлия Гиргинова (1940) – постъпва в Музикалното училище като корепетитор през 1962 година. Независимо, че по-нататъшната ѝ кариера е на солов пианист и клавирен педагог, продължава да концертира като камерен изпълнител и да акомпанира.

Наташа Гяурова (1952) - Дългогодишен акомпанятор в НУМТИ „Д. Петков“ (1974 - 1995), свирила с класове цигулка, валдхорна, флейта, кларинет, класическо пеене. Носител на многобройни награди за най-добър акомпанятор на наши и международни конкурси: Маркнойкирхен, Германия; Мартенски музикални дни, Русе, „Св. Обретенов“, Провадия и пр. В периода 1980 – 1987 г. е хоноруван акомпанятор в АМТИИ, Пловдив. От 2005 е преподавател в музикалното училище в Сан Хавиер, Мурсия, Испания и хоноруван пианист на Симфоничния оркестър на Мурсия.